

banedanmark

Lukningen – man gjorde en familie fortræd.

AF: "Den Ældste".

Det kom en tirsdag – en dejlig forårsdag. Den unge kone på gården, som hed Maria, havde lige sendt børnene afsted til skole, da postbuddet kom ind på gårdspladsen. Da det jo ikke var så ofte længere, at postbuddet kom forbi med breve, efter sammenbruddet i det danske postvæsen nogle år før, kunne hun derfor ikke vente med at se, hvad Posten havde bragt. Det var en stor brun konvolut, "til Dirk Holmand" stod der udenpå, og det var jo dem; "BaneDanmark" stod der som afsender.

Hun tog den i hånden og gik ind i huset, ind i køkkenet, inden hun åbnede den. Hun stod med brevet i hånden ved køkkenbordet, og læste. Det var et meget officielt brev; der var et landkort og et kort over marker med, der viste deres gård og deres marker. Og der en lang redegørelse for deres "rettigheder". Hun forstod ikke helt brevets indhold; dertil var det skrevet i et for vanskeligt sprog med mange fine ord. Hun var af hollandsk æt, og selv om hun var god til det danske sprog, var disse meget fine og lange ord, og de udviklede sætninger for meget for hende; det kørte ligesom lidt i ring.

Med den brune konvolut i hånden gik hun ud i stalden, hvor hendes mand, Dirk netop var blevet færdig med at fodre de mange malkekøer, og nu skulle i gang med at fodre ungdyrene. Da han så hendes alvorlige ansigt, stoppede han sit arbejde og gik hen til hende. Han gav hende et lille klem, inden han spurgte hende, hvad der var galt. Hun tog brevet ud af konvolutten og gav det til ham. Han læste lidt, inden han rystede på hovedet, og sagde, at de hellere måtte gå ind i huset og se nærmere på det.

Sammen læste de brevet og forsøgte at få rede på indholdet. Der var ord som besigtigelse, åstedsforretning, Kommissarius, Ekspropriationskommission, og andre vanskelige og for dem ukendte ord. Med tiden forstod de, at brevets indhold viste, at BaneDanmark agtede at lukke deres overkørsel over jernbanen. Overkørslen havde været der siden jernbanens bygning for langt over 100 år siden. Overkørslen blev kun brugt af dem på gården; ingen andre havde interesse i den. Den var forsynet med bom, som de selv kunne lukke op, når de ville passere. Der var således ikke blinklys eller et automatisk bomanlæg.

Nu stod der i brevet, at de fjerne politikere i landets hovedstad havde besluttet, at alle overkørsler uden automatiske bomme skulle nedlægges, eller eventuelt opgraderes med automatiske bomme, men helst nedlægges, og at BaneDanmark i en fart skulle føre dette ud i livet. Dette skulle ske af hensyn til lokomotivførernes psykiske arbejdsmiljø. Der stod også i brevet, at der først skulle være en besigtigelse, hvor man selvfølgelig ville lytte til dem og deres synspunkter. Senere skulle der så være en "åstedsforretning", hvor noget, som hed Ekspropriationskommissionen ville komme og se på sagen, og efterfølgende træffe en beslutning.

Efter at have læst alt dette, var de meget usikre på, at de virkelig havde forstået det hele korrekt. De sad nogen tid tavse sammen, inden Dirk brød tavsheden. "Hvis de lukker overkørslen, ser det meget slemt ud for os; en stor del af vore marker ligger på den anden side banen, og nu vil vi pludselig skulle køre 4 km ekstra, hver gang vi skal ud til en af disse marker med staldgødningen, med gødningssprederen, med græsslåmaskinen, ligesom der skal køres samme 4 km ekstra, hver eneste gang et læs græs eller majs skal

køres hjem i siloen. Det vil blive så utrolig dyrt for os, Maria, omkostningerne, både vore egne og til maskinstationen vil stige. Hvordan skal vi nogensinde klare dette?" "Hvorfor sker det også lige nu, Maria?"

Længe sad de og talte om det, indtil arbejdet i stalden igen kaldte. Men det var med et tungt hjerte og dystre tanker, at de sammen igen gik i gang med arbejdet.

I den følgende tid talte de meget om det. De havde købt ejendommen 6 år før; der havde været meget, som de skulle rette op på, og mælkepriserne havde været dårlige en stor del af tiden. Samtidig havde den store krise i landbruget udhulet deres økonomi. Nu var mælken endelig steget i pris, køerne ydede også bedre og bedre; endelig havde de øjnet et lys i mørket. Og nu dette. Ville de overhovedet have en chance for at klare dette?

Dagen for besigtigelsen oprandt. Der kom et par mennesker fra BaneDanmark, der præsenterede sig med fine titler, ligeledes var der et par flinke damer med, der sagde, at de kom fra et landinspektørfirma. De sagde alle samstemmende, at intet var afgjort endnu, og at de endelig måtte give udtryk for deres holdninger til "Projektet". Det unge landmandspar nævnte flere gange, at det kunne blive dødsstødet for deres landbrug, men blev hele tiden beroliget med, at intet var afgjort, og skulle overkørslen endelig lukkes, ville de få en god erstatning.

Efter få minutter havde folkene fra BaneDanmark ikke mere tid; det tog end ikke ti minutter, inden de hastede videre. Maria og Dirk stod forvirrede tilbage. De havde slet ikke fået tid til at fremføre alt det, som lå dem på sinde, og de havde slet ikke fået svar på deres spørgsmål. Spørgsmål blev henvist til senere, eller: "Det er ikke relevant her", eller "Det ved vi umiddelbart ikke", eller "Det er ikke vores bord".

Langsomt gik de tilbage til gården. De gik tavse ved siden af hinanden; hver med sine tanker. Da de kom ind i køkkenet skænkede Maria kaffe i kopperne, men det var, som om det ikke rigtig smagte dem. Og de hørte endda til dem, der meget ofte fik en kop eller to; for de elskede kaffe.

Endelig brød Dirk tavsheden. "Maria, det er ikke godt det her". "Det vil ramme os meget hårdt". Vi må overveje meget nøje, hvad vi skal gøre".

De sad og snakkede om alt det arbejde, som de havde lagt i gården, i at få driften op at stå, at få alting til at køre. Skulle det nu alt være forgæves? De sad længe sammen og snakkede om det, men kunne ikke rigtig komme til en konklusion.

Et par dage senere kom Peter, deres nabo, der også drev en gård med køer, forbi. Peter havde hørt om BaneDanmarks beslutning om at søge overkørslen lukket. Dirk bød Peter indenfor, og de gik ind og satte sig ved køkkenbordet. Dirk forklarede, hvad der var sket ved BaneDanmarks besøg, og Peter sad og lyttede til beretningen uden afbrydelser. Da Dirk var færdig med at berette, sluttede han med at sige: "Det var ligesom om de overhovedet ikke lyttede." Peter, som havde siddet tavs og med en dyster mine i ansigtet, sagde nu, at han syntes, at det så meget alvorligt ud. Han sagde også: "I skal ikke tro på BaneDanmark. De vil ikke lytte det mindste til Jer. De har truffet beslutningen for længst. Alt dette er kun en slags teater for at lulle Jer i søvn. Det er kun en slags skuespil, hvor I er statister. Og I vil næppe få ret meget i erstatning." Sådan sagde han. Og Peter sagde også, at det havde et langt liv i dansk landbrug lært ham. Han havde set det før.

Og han fortsatte med: "I skal få nogen til at hjælpe Jer i denne sag. En, der ikke er bange for autoriteterne. En, der ikke dagligt spiser ved samme bord som dem. Jeg synes, at I skal prøve at gå til Den Ældste." Sådan sagde Peter. Og Dirk lyttede. Han kendte godt Den Ældste. Han havde tidligere hjulpet hans bedste ven i en vanskelig sag, og sammen med vennen havde han også en gang været i de varme lande sammen med Den Ældste. De snakkede lidt mere om dette, og sådan blev det da.

Da Maria senere på dagen kom hjem, fortalte Dirk hende om samtalen med Peter, og den beslutning, som de havde truffet.

Nogle dage senere tog Dirk således hen til Den Ældste. Han tog godt imod ham og bød ham indenfor. De gik ind i hans kontor og satte sig ved et bord, hvor Dirk kunne brede alle papirerne og kortene ud på. Sammen gennemgik de forløbet. Den Ældste læste brevene, så på kortene, og stillede Dirk en række opklarende spørgsmål. Jo flere spørgsmål, Dirk besvarede, jo tydeligere blev det for ham, hvor alvorlig situationen var. Den Ældste forklarede Dirk, hvorledes det kommende forløb ville blive. Han forudså, at det ville blive en meget hård kamp. At det ville blive meget svært at finde at god og rimelig orden; det var ikke nemt at være en lille mand, der kom i klemme i samfundets maskineri.

Til sidst blev de enige om, at når der skulle være næste møde; det møde som kaldtes Åstedsforretningen, skulle Den Ældste komme og deltage sammen med Maria og Dirk. Dette møde ville blive afholdt af noget, som hed "Ekspropriationskommissionen" i et lokale i en nærliggende by.

Efter at Dirk var gået, sad Den Ældste længe i dybe tanker. "Hvorfor er vort samfund indrettet sådan?" "Hvorfor er lokomotivførerens arbejdsmiljø meget mere værd end bondens og hans ansattes arbejdsmiljø?" "Hvorfor behandler samfundet ikke sine enkeltmedlemmer bedre i sådanne situationer?" Sådan sad Den Ældste og tænkte. Længe sad han alene tilbage. Så rejste han sig op. Og så sagde han til sidst så højt til sig selv, at hans folk udenfor i kontoret tydeligt kunne høre det: "Men det skal ikke blive uden kamp." "Det skal ikke blive uden kamp."

Næste dag satte han sig i sin bil, og kørte til et kontor i et stort hus i landets næststørste by. Her boede en, som var ekspert i at regne ud, hvad det kostede at køre med traktor på længere afstande, hvad det kostede at køre på vejen. Som kunne regne ud, hvad de mange kilometer, som der nu skulle køres ekstra på Maria og Peters ejendom hvert år, ville koste. Eksperten lyttede interesseret, og stillede Den Ældste en række spørgsmål. Efter at have fået svarende på disse, lovede eksperten at lave en beregning over, hvad lukningen vil koste Maria og Dirk om året.

Herefter besøgte Den Ældste en, som kendte lovene omkring samfundets angreb på den enkeltes ejendom. Også her mødte han megen forståelse, og fik ny viden omkring den enkelte borgers retstilling.

Nogle dage senere kom svarene fra de to eksperter. Gennemførtes lukningen ville det blive meget, meget dyrt for Maria og Dirk. Dagen efter kom Dirk til Den Ældste og sammen gennemgik de svarene, og hvad de nu kunne gøre. De blev med tiden enige om, hvad Den Ældste skulle fremføre på Åstedsforretningen.

Da dagen for denne oprandt, sad Maria og Dirk ved køkkenbordet og snakkede sammen, inden de tog af sted. "Hvordan tror du, at det skal gå os i dag?" spurgte hun. "Jeg ved det ikke," sagde Dirk. "Jeg tror, at det bliver meget svært."

Sammen tog af sted til mødet med Ekspropriationskommissionen. Formanden for denne bød velkommen, præsenterede de tilstedeværende og fortalte med venlig stemme lidt om, hvorledes mødet ville forme sig. Ligeledes sagde hun, at intet jo var afgjort endnu. Derefter fremlagde BaneDanmark deres såkaldte "Projekt", sammen med folkene fra landinspektørfirmaet. Det fremgik meget tydeligt af deres fremlæggelse, at i deres egen opfattelse var overkørslen allerede lukket; der var ikke rigtig noget at tale om. Ind mellem var det, som de sagde endda i direkte modstrid med virkeligheden og med sandheden.

Derefter fik Den Ældste ordet. Han havde forberedt sig godt, og fortalte på en let forståelig måde, hvilken enorm betydning en lukning ville få for ejendommens drift, og dermed for det unge landmandspars fremtid. Han fortalte om ejendommen, han fortalte om den store indsats, som de unge mennesker havde ydet, og han fortalte om deres fremtidsplaner.

Det stod hurtigt klart for både ham, for det unge landmandspar og for de mange tilhørere, naboer og andre, der var kommet tilstede i lokalet for at overvære mødet, at formanden for Ekspropriationskommissionen og dens medlemmer slet ikke var interesserede i at høre alt det, som Den Ældste havde at fortælle. Formanden kiggede flere gange bestemt på ham, og ligesom med sit minespil antydede hun, at nu havde de hørt nok på ham, og nu kunne han godt tie stille og sætte sig ned.

Men Den Ældste lod sig ikke anfægte heraf. Han fortsatte ufortrødent; han ville have alle detaljer med, så Ekspropriationskommissionen havde et fuldstændigt billede af situationen. Han gennemgik de to eksperters udsagn og beregninger, og han forklarede, hvad disse konkret ville betyde for ejendommens drift og ejendommens fremtidige værdi, og hvad dette ville betyde for det unge pars fremtid.

Alt dette gennemgik Den Ældste, mens Kommissionens medlemmer så mere og mere irriterede ud. Nogle sad og kiggede på deres mobiltelefoner, nogle sad og skrev sms'er, nogle sad og kiggede ud af vinduet. Ingen medlemmer tog notater, alene sekretæren sad lejlighedsvis og skrev.

Da Den Ældste var færdig med sin fremlæggelse afleverede han sin fremstilling til kommissionen og mødet sluttede.

Efterfølgende mødtes Den Ældste, Maria og Dirk, kortvarigt i enrum med Kommissionen. Mødet tog kun få minutter; frokosten kaldte på Kommissionens medlemmer.

Nu gik en tid. Den Ældste tog til Kommunen, som viste stor forståelse for sagen, og sammen tog folk fra Kommunen og Den Ældste til landets hovedstad, hvor de på Rigets borg mødte de ansvarlige politikere. Den Ældste og Kommunens folk havde forberedt sig godt, og fremlagde stille, roligt og velovervejet deres ærinde. De ønskede, at politikerne skulle ændre BaneDanmarks beslutninger om lukningerne og i stedet lave bomanlæg. Dette ville blive billigere, når alt blev taget med, for både den enkelte, for lokalsamfundet og for Danmark. Og det ville ikke genere nogen, og sikkerheden ville så komme på den måde.

Politikerne lyttede venligt, havde enkelte spørgsmål, og så sluttede mødet. Desværre førte det intet med sig. Den Ældste fandt senere ud af, at BaneDanmark gang efter gang fremsendte oplysninger til politikerne, der var i strid med sandheden, men det kunne politikerne jo ikke vide. Og det fik ingen konsekvenser for BaneDanmark.

Således oprandt da dagen for ekspropriationsforretningen. En råkold dag i november kom Kommissionen ud til overkørslen. Sammen med Den Ældste stod Maria og Dirk og ventede på deres ankomst. Deres miner var vemodige, men også trodsige; de ville ikke give sig uden kamp.

Også en række naboer var mødt frem for at vise deres støtte og sympati.

Igen indledte den venlige formand seancen med en velkomst og præsenterede Kommissionen. Den bestod mest af ældre mennesker, hvor de flere havde titlen: "forhenværende". Formanden fortalte, at de havde besluttet at lukke overkørslen. For Maria, Dirk og Den Ældste var det jo ingen overraskelse; det havde de været klar over fra første dag.

Den Ældste fremlagde endnu engang, hvor byrdefuld en lukning ville blive. Igen var det tydeligt, at Kommissionen mest var interesseret i at slutte i en fart, og derfor kiggede på Den Ældste med stigende irritation. Ligeledes blev et par naboer, der også ville give deres mening til kende, hurtigt affejet. Herefter gik Kommissionen lidt væk og efter få minutter var afgørelsen klar.

Godt ti minutter tog det at smadre en families tilværelse. Den tilbudte erstatning var kun en brøkdel af det virkelige tab. Alle beregninger, vurderinger, forklaringer, blev fejet af bordet. Det var meget tydeligt, at Kommissionen slet ikke var i stand til at forstå situationen og dens alvor; de levede ligesom i en helt anden verden. Og det var tydeligt, at de ingen respekt havde for det hårdtarbejdende landbrug og dets udøvere.

Sådan går det i dagens Danmark, når det offentlige går i aktion. Når elefanten er gået, er græsset trådt ned.

Kommissionen satte sig ind i den varme bus og forsvandt. De skulle tilbage til frokosten og til deres egen verden.

Tilbage stod Maria og Dirk sammen med deres naboer og Den Ældste. De ænsede ikke kulden der omgav dem, men de rystede af harme over det, som de havde oplevet. Men hvad skulle de gøre?

Så sagde Den Ældste: "Der er i dag begået en stor uret mod Jer. Det kan jeg ikke ændre. Men i det mindste synes jeg, at andre også skal kende til denne historie, hvordan man i det danske samfund kører hen over det enkelte individ og den enkelte bonde". "Så jeg vil skrive Jeres fortælling og håbe, at nogen i det mindste vil læse den engang."